

Per parlar català ens declaren en rebel·lia. Fem créixer la foguera, doncs, per sobre de la terra i de l'aigua que li aboquen.

L'ENTREVISTA

«Persistir, persistir, persistir»

Parlem amb Carme Junyent, professora de Lingüística a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona (UB), que acaba de publicar el llibre El futur del català depèn de tu (La Campana)

Per quina raó els catalanoparlants tendim a canviar de llengua si algú ens contesta en castellà, o bé ens dirigim directament en castellà a algú que ens sembla que no és català?

Hi ha molts factors i, en bona part, són inconscients. Aquest és un fet característic de tots els parlants de llengües subordinades. Generalment, som pobles castigats per la nostra llengua i això es transmet. Tampoc no estem acostumats que gent que no és del grup aprengui la nostra llengua. Pensem que això és un fet per a la immensa majoria de llengües subordinades del món: no aconseguen nos parlants. El nostre cas és excepcional en això i ho hauríem d'aprofitar. En canvi, ens comportem com si el català fos una mena de codi intern que no podem compartir.

Quines conseqüències pot tenir això per al futur del català?

Nefastes. D'entrada, ens limita molt la possibilitat de guanyar nous parlants. També fa molt difícil que, la gent que ha fet l'esforç d'aprendre'l, el pugui practicar. Però el pitjor és que estem transmetent el missatge que la nostra llengua no serveix si no és dins de casa, i això és molt desencorajador.

Com hauríem d'incidir per canviar aquesta realitat entre els docents? I entre l'alumnat?

Els docents haurien de tenir molt clara la responsabilitat de donar les mateixes oportunitats a tots els alumnes. De fet, aquest és l'objectiu del model que es va triar. Haurien de tenir molt clar que, si es furta als alumnes la possibilitat d'aprendre català quan no és la seva primera llengua, els estan deixant en inferioritat de condicions respecte dels seus companys que el tenen com a llengua inicial.

En el cas dels alumnes, crec que és molt important que tinguin la informació per poder actuar de manera responsable. Saber que el problema de la mort de les llengües és global, que té conseqüències per a tots, no tan sols per als parlants de les llengües en qüestió. Si són conscients d'això, i sabent que tenen a les mans la possibilitat d'intervenir-hi directament amb el seu comportament lingüístic, també ells s'han de fer responsables de les seves actuacions, decidir si volen ser solidaris o no.

De cara als docents, com han d'actuar davant d'uns pares que afirmen no entendre el català i demanen que la reunió -ja sigui personal o amb d'altres pares- es faci

en castellà?

Són situacions diferents. Si són reunions amb altres pares, la llengua ha de ser la que és vehicular al centre. Cal ser coherent, de la mateixa manera que no es fan reunions en amazic o en qualsevol altra llengua; s'han de seguir les normes del centre. No fer-ho també és transmetre el missatge que es poden saltar qualsevol norma i això segur que no és així. En el cas de reunions personals, si no entenen la llengua, em sembla natural que es faci en castellà, de la mateixa manera que es posen (o s'haurien de posar) traductors quan els pares no entenen la llengua de l'escola.

Quina solució realista i a curt termini hi veus a tot plegat?

El que em sembla que és urgent és que tots tinguem clar que hem de canviar el nostre comportament lingüístic. Parlar en català sempre i, si hi ha problemes, ja els resolrem, però donar-nos l'oportunitat de comprovar que podem compartir la llengua amb molta gent. Només que fèssim això, crec que podríem capgirar les xifres. I després, ja se sap: persistir, persistir i persistir.

L'ACUDIT (Ara Balears. 16/02/2020)

EL TEMA DE FONTS: LA NOVA ASSIGNATURA DE RELIGIÓ ISLÀMICA

LA INTERINDICAL-CSC DAVANT DE LA NOVA ASSIGNATURA DE RELIGIÓ ISLÀMICA

El passat 28 d'agost, el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya emetia la Resolució 2108/2020, de creació del pla pilot per a la impartició de la matèria Religió Islàmica en centres educatius del Departament d'Educació durant el curs 2020-2021, emparant-se en la Llei 26/1992 d'acord de cooperació de l'estat amb la Comissió Islàmica d'Espanya (subscrit com a correlat dels acords de 1979 entre Espanya i el Vaticà, al seu torn continuació del Concordat de 1953 i conseqüència de la declaració d'aconfessionalitat de l'estat), en la disposició addicional segona de la LOE i, paradoxalment, també en l'article 21.2 de l'Estatut de Catalunya que estableix que les mares i els pares tenen garantit «el dret que els assisteix per tal que llurs fills i filles rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves conviccions als centres educatius de titularitat pública, en els quals l'ensenyament és laic» (SIC).

En virtut d'aquesta resolució, el Departament posava en marxa un pla pilot d'implantació de l'assignatura confessional de religió islàmica en quatre centres, un en cadascuna de les següents àrees educatives de Catalunya: el Consorci d'Educació de Barcelona, els Serveis Territorials d'Educació al Baix Llobregat, els Serveis Territorials d'Educació a Girona i els Serveis Territorials d'Educació a Tarragona.

El pla pilot preveia que la matèria Religió Islàmica s'impartís preferentment en el primer curs de l'educació primària i a primer de l'ESO, i que d'aquesta tasca se n'encarreguessin professors que estiguessin en possessió d'una titulació acadèmica igual o equivalent a l'exigida per poder exercir com a professor d'altres àrees o matèries a l'Educació Infantil, l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria o el Batxillerat i que acreditessin la capacitat lingüística que la normativa exigeix, capacitat que, pel que fa a la llengua catalana, implica trobar-se en possessió del nivell equivalent al nivell de suficiència C1, és a dir, l'antic nivell C, que val a dir s'acredita ja amb el Certificat d'Ensenyament Secundari Obligatori amb assignatura de Llengua Catalana aprovada i sempre que s'hagi cursat almenys la meitat de l'ensenyament primari Catalunya (ho destaquem perquè els professionals de l'ensenyament ja sabem que això no vol dir res, necessàriament). Aquest professorat hauria de ser designat per la Comissió Islàmica d'Espanya (que fixa com una condició d'aquesta designació ser un fidel musulmà) i contractat pel Departament.

Fins aquí la descripció de la iniciativa, que si bé certament respon a allò que la llei estableix i a les demandes reiterades de la Unió de Comunitats Islàmiques de Catalunya (UCIDCAT), que havia arribat a amenaçar la Generalitat de dur-la als tribunals si continuava sense introduir l'assignatura a les escoles (com ja han fet al País Valencià, al País Basc i a comunitats com les de Madrid, Aragó o Andalusia), no podem deixar de lamentar en la mesura que considerem que l'ensenyament a les nostres escoles hauria de ser efectivament laïc (la qual cosa no hauria de ser exclouent amb la introducció en el currículum de continguts aconfessionals d'història i cultura religioses, pensats des d'un enfocament global del fet religiós), tot deixant la formació religiosa en mans de les diferents esglésies i confessions, sempre fora de l'àmbit escolar, on l'activitat desenvolupada entenem que hauria de defugir dogmatismes i fonamentar-se en els valors il·lustrats, i on pensem que caldria fonamentar la cohesió comunitària, tot reconeixent les diferències, però evitant, ahora, parcel·lacions que la comprometessin.

Més enllà d'això, d'aquesta resolució en volem destacar el punt 3.3, que diu literalment:

«La matèria Religió Islàmica ha de reflectir les llengües i cultures de les famílies musulmanes a Catalunya, així com la realitat que engloba musulmans i no musulmans, homes i dones de diferents procedències geogràfiques i culturals, amb la finalitat de transmetre a l'alumnat la perspectiva d'inclusió i l'educació en la diversitat.»

Ens ha sobtat aquesta indicació perquè es tracta d'un consideració que no es troba en la resta de la normativa curricular, on és absent la referència a la necessitat «de reflectir les llengües i cultures de les famílies», que veiem com una porta oberta a qüestionar el caràcter vehicular de la llengua catalana, pròpia del país i comuna per a tots els seus ciutadans, en aquesta matèria, cosa que aprofundiria en la possibilitat que l'assignatura introduís compartimentacions —o fes més grans les ja existents— en el si de la comunitat escolar (com de fet passaria amb qualsevol altra matèria que impliqués la separació temporal de la unitat escolar per raons confessionals).

Si bé el president d'UCIDCAT, Mohamed El Ghaoudouini, ha desmentit públicament els rumors que les classes es farien en *àrab clàssic* i ha recordat que «la llengua d'ensenyament a Catalunya és el català», la puntualització feta en el decret introdueix un dubte innecessari, un precedent i una possibilitat contraproduent (amb possibles efectes contraris a l'arrelament al país d'una part de l'alumnat).

El conseller Bargalló, en presentar la iniciativa, va destacar que men-

tre no canviés la llei espanyola, i Catalunya no pogués legislar en llibertat fer una llei pròpia o no s'arribés a un acord amb les diferents confessions que tenen acord subscrits en matèria educativa amb l'estat, no restava cap més remei que procedir com s'ha procedit. Mentrestant, mestres i professors de religió catòlica van presentar l'octubre de 2018, sota el títol “És possible un ensenyament de la religió per a tot l'alumnat?”, una proposta de matèria de cultura religiosa no confessional, que a la pràctica ja s'imparteix, malgrat tot, en diversos centres.

L'ARTICLE DE PLATAFORMA PER LA LLINGÜA

Aquest curs 2020-2021 hem sabut que el Departament d'Educació ha engegat un pla pilot per oferir una assignatura de religió de l'Islam.

Sense entrar en la discussió de la pertinència de la iniciativa, que certament ha estat intensa, a la Plataforma per la Llengua ens amoïna el punt de vista sociolingüístic. D'acord amb la Resolució EDU/2018/2020, aquesta matèria “ha de reflectir les llengües i cultures de les famílies musulmanes a Catalunya”. Però és ben bé així? I el paper del català com a llengua comuna es garanteix?

Pel que fa a la primera pregunta, és molt improbable que les classes reflecteixin les llengües dels alumnes, perquè la que se sol relacionar amb l'Islam és l'àrab estàndard, aquella varietat que, per una relació evident de poder, s'estén des de la Meca (allò que en diuen el panarabisme). Aleshores, els alumnes a qui es dirigeixen aquestes classes són els àraboparlants. D'acord amb l'EULP 2018, l'àrab és la llengua més parlada a Catalunya després de les dues oficials. I la nacionalitat més present és la marroquina, segons l'Idescat. Ara, dues observacions: quin tipus d'àrab? El que es coneix per marroquí o dàrija, que no té l'estatus de llengua per motius polítics, però no pas lingüístics, atès que no hi ha intercomprensió amb l'àrab estàndard. A banda, hi ha l'amazic, la llengua pròpia i històrica del Marroc —minoritzada des de fa mil·lennis—, que alguns experts diuen que potser és la tercera llengua de Catalunya. Si la realitat sociolingüística al Marroc ja és prou complicada, començant pel sistema educatiu, ensenyar l'Islam en àrab a Catalunya no hi ajudarà gaire. Era el llatí la llengua de cohesió social abans que Dante escrivís el *De vulgari eloquentia*?

Quant a la segona, a la nostra entitat fa temps que estem amoïnats pel paper del català tant a l'escola (i sobretot al pati) com en l'arrelament de la població nouvinguda. Hi ha una mena de llei supranatural a la societat catalana, induïda per la subordinació lingüística, que consisteix que a una persona nouvinguda se li ha de parlar en castellà per respecte, com si al Pakistan es parlés castellà... A banda, sabem que als centres educatius hi ha moltes dificultats per garantir el compliment de la llei d'educació perquè el català sigui la llengua vehicular i de relació. Segons el Departament, els docents d'aquest pla han de tenir “una titulació acadèmica igual o equivalent a l'exigida per poder exercir com a professor d'altres àrees o matèries...”. Però després la realitat ja sabem quina és, fixeuvos quina llengua és la vehicular a les classes al principi d'aquest [reportatge](#).

Aleshores, ens preguntem si és moment d'implantar aquest pla pilot vista la situació del català. Evidentment, com més llengües millor, però no podem prendre el paper de llengua comuna al català i promocionar-ne una de glotofàgica. Ens queixem molt de la colonització de Catalunya, però amb la resta de nacions oprimides fem els ulls grossos. Vetllar per la diversitat lingüística no és promocionar-ne tres o quatre d'hegemòniques, perquè al món n'hi ha 6.000! Al final, entre un plurilingüisme que en realitat és globalització i una diversitat lingüística que és colonització, ens quedarà un món ben petit.

LA FRASE

«L'educació és millor garantia per a la llibertat que un exèrcit permanent.»

Edward Everett

